

1

Grazende bondgenoten

- 1. In Nederland
- 2. In Europa
- 3. GrazeLIFE - aanbevelingen

2

1. In Nederland

3

Hoogwaterbeheer en begrazing

4

Delfstoffenwinning en begrazing

5

Recreatie en begrazing

6

7

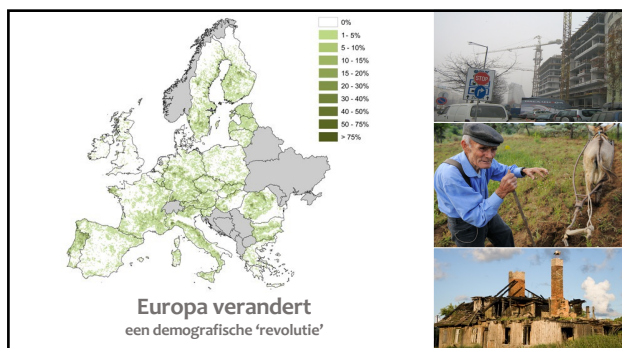
8

9

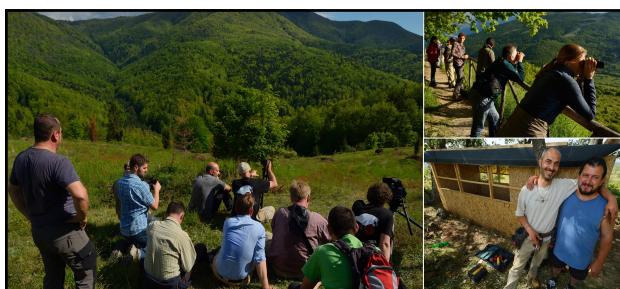
10

11

12

Natuurrecreatie als rurale economie

13

Inperking bosbranden

14

Koolstofopslag

15

Tegengaan bodemerosie

16

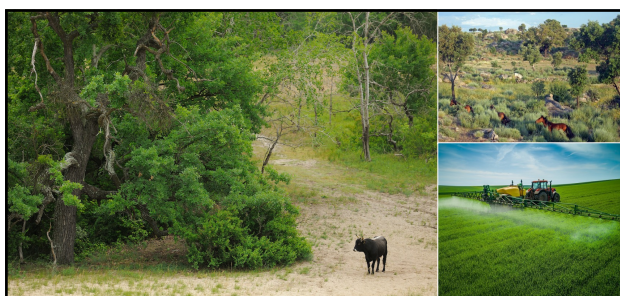
Vasthouden van water

17

Bevorderen 'klimaatmigratie'

18

Relatief milieuvriendelijk

19

'Predator proof'

20

Toch vaak weggeconcurrerd -> GrazeLIFE

21

3. GrazeLIFE

- Op verzoek van de EC
- **Aanleiding:** landvlucht en teloorgang traditionele veehouderij (brandgevaar!)
- **Vergelijking** verschillende landgebruiken en hun effectiviteit voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en andere ES-diensten
- Met speciale aandacht voor **natuurlijke begrazing**

22

GrazeLIFE

- 8 Onderzoeksgebieden
- Wetenschappelijke begeleidingscie.
- Phd. aan Universiteit Leipzig
- Coördinatie Rewilding Europe

23

GrazeLIFE

(45) **Aanbevelingen** om extensieve begrazing te stimuleren als meest effectieve landgebruik voor behalen EU-doelen biodiversiteit, klimaat e.a.:

- Op EC-niveau (enkele)
- Op niveau lidstaten (veel...)
- Praktische tips voor uitvoerders

Belangrijkste (voor zover relevant voor NL) passeren hierna de revue

24

Algemene aanbevelingen (1)

Maak gebruik van ontheffingen in Europese Diergezondheidsverordening (AHR)

- Onttrek vrij rondtrekkende kuddes paarden, runderen, waterbuffels en wisenten(!) aan de AHR
- Registreer grote extensief begraaide gebieden voor versoepeling van chippen paarden/oormerken kalveren (zonder verlies GLB-subsidies)

25

Algemene aanbevelingen (2)

Laat meer vegetatietypes in aanmerking komen voor GLB-subsidies, zoals:

- Periodiek overstroomde graasgebieden
- Riet- en biezenvegetaties
- Grasland onder varens
- Verspreide struiken en bosweiden

(In het ergste geval, wanneer je door de nationale overheid gedwongen wordt EU-regels op gebied van bijv. biodiversiteit te schenden, kun je ze voor de rechter dagen).

26

Algemene aanbevelingen (3)

Stel een team van nationale experts samen, voor:

- Het geven van bindende adviezen in die gevallen waarin (interpretatie van) subsidiecriteria contraproductief lijken ten opzichte van de oorspronkelijke EU-doelstellingen
- (vooral buiten NL: waar veel boeren/herders nauwelijks toegang hebben tot subsidiesystemen: stel speciale adviseurs aan om hen te ondersteunen)

27

Algemene aanbevelingen (4)

Circle of Life

- Maak optimaal gebruik van EU-regelgeving om kadavers in het veld achter te laten
- Na check door dierenarts kan dit een oplossing zijn voor dode dieren in afgelegen gebieden en tegelijkertijd bijdragen aan de biodiversiteit

28

Algemene aanbevelingen (5)

Grensoverschrijdende begrazing

- Vraag om een speciale status voor deze kuddes, met dezelfde dierenartsregels aan beide kanten van de grens

29

Algemene aanbevelingen (6)

M.b.t. Dierenwelzijn

- Verruim criteria voor het schieten van (gewonde) dieren in het veld
- (Vooral in buitenland) Synchroniseer de timing van dierenartscontroles met seizoensgebonden migratiepatronen (= in de tijd van het jaar dat het vee dicht bij het bedrijf staat)

30

**Praktische tips
Voor kuddebeheerders (1)**

Organiseer regionale trainingsprogramma's m.b.t. best practices

- Gebruik GrazeLIFE's Practitioners' Guides (beschikbaar in 11 talen)
- In samenwerking met nationale expert teams?

31

**Praktische tips
Voor kuddebeheerders (2)**

Gebruik/selecteer geschikte rassen, die:

- kunnen **afkalven/veulen** zonder menselijke hulp
- Jaarrond kunnen omgaan met lokale, extreme **klimaatomstandigheden**
- Het hele jaar door voldoende **voeding uit natuurlijke vegetatie** halen.
- Een grote weerstand hebben tegen **ziekten**
- Alert en zelfverzekerd **gedrag** tonen
- Goede **moeder-eigenschappen** vertonen
- In staat zijn om zich tegen **roofdieren** te verdedigen

32

**Praktische tips
Voor kuddebeheerders (3)**

Gebruik sociale kuddes:

- Zodat **historische kuddekennis** wordt doorgegeven aan volgende generaties
- Omdat goede sociale structuren helpen in de **afweer tegen roofdieren**
- Om de **impact op het landschap** te diversifiëren (stierkuilen, mestmarkeringen enz.)

(Daarom dient sociale structuur van kuddes ook leidend te zijn bij evt. **aantalsregulatie**)

33

**Praktische tips
Voor kuddebeheerders (4)**

Gebruik gemengde kuddes (meerdere soorten), vanwege:

- Grotere **diversiteit in landschap** door verschillende voedselstrategieën
- Onderlinge **facilitatie**
- Verschillende soorten elkaar kunnen **verdedigen** tegen roofdieren

34

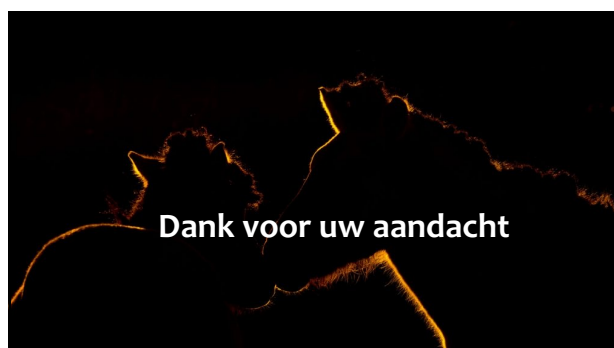
**Praktische tips
Voor kuddebeheerders (5)**

Stop het gebruik van schadelijke medicijnen

- Met name ontwormingsmiddelen eisen hun tol en het gebruik ervan zou in ieder geval in natuurgebieden moeten stoppen

35

36